

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP)

Bruto domaći proizvod (BDP) mjeri ukupnu vrijednost dobara i pruženih usluga koje su proizvele rezidentne institucionalne jedinice.

Uprava za statistiku sprovodi obračun BDP-a po proizvodnoj i potrošnoj metodi i obračuni su međusobno nezavisni.

Obračun BDP-a uključuje sve djelatnosti unutar granica proizvodnje definisane metodologijama SNA 2008 i ESA 2010 i obuhvata cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

Procjena neobuhvaćene ekonomije djelimično je uključena u obračun BDP-a.

Klasifikacija ekonomskih jedinica po djelatnostima u skladu je sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010, koja je usklađena sa Klasifikacijom ekonomskih djelatnosti Evropske zajednice (NACE Rev.2).

Osnovne kategorije obračuna BDP-a po proizvodnoj metodi su:

Bruto vrijednost proizvodnje se definiše kao tržišna vrijednost svih proizvedenih roba i usluga. Obračunata je po djelatnostima u približnim osnovnim cijenama, jer su sve subvencije tretirane kao subvencije na proizvode i uzete u obračun na nivou nacionalne ekonomije.

Intermedijalna potrošnja po kupovnim cijenama je vrijednost proizvoda i usluga koji se transformišu, koriste ili troše u procesu proizvodnje.

Bruto dodata vrijednost predstavlja razliku između bruto vrijednosti proizvodnje i intermedijalne potrošnje.

Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica, tj. zbir bruto dodatih vrijednosti po djelatnostima i poreza na proizvode umanjnih za subvencije na proizvode.

U obračun intermedijalne potrošnje po djelatnostima uključene su usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene (FISIM) čime je obračun BDP-a usklađen sa Evropskim standardima.

Metodologija obračuna

Proizvodna metoda - Tekuće cijene

Obračun bruto dodate vrijednosti u tekućim cijenama najvećim dijelom zasniva se na podacima Finansijskih iskaza (Bilans uspjeha i Statistički aneks) za privredna društva i druga pravna lica i podacima redovnih statističkih istraživanja.

Kvalitet podataka Finansijskih iskaza je poboljšan dodatnim procjenama uz korišćenje podataka iz statistike poljoprivrede, industrije, građevinarstva, trgovine na veliko i malo, turizma, saobraćaja i ostalih statistika. Takođe, korišćeni su i administrativni podaci Centralne banke Crne Gore, Uprave javnih prihoda i Ministarstva finansija i socijalnog staranja.

Korišćeni podaci prilagođeni su metodološkim zahtjevima ESA 2010, a u pojedinim slučajevima su izvršene procjene na osnovu raspoloživih podataka.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po proizvodnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Za sektor Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode dvostruke deflacije, a za ostale sektore primijenjen je metod jednostruke ekstrapolacije.

GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP)

Gross domestic product (GDP) measures the total value of the goods and services produced by resident institutional units.

Statistical Office compile GDP by production and expenditure approaches which are mutually independent.

The GDP calculation includes all activities within the production frame defined by SNA 2008 and ESA 2010 methodologies and covers the whole territory of Montenegro.

The estimate of non-observed economy is partially included in compilation of GDP.

The classification of economic units by activity is in line with the national Classification of Activities KD 2010 which is harmonized with the Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev.2).

The main categories of GDP compilation by production approach are:

Gross output is defined as a market value of produced goods and services. It is calculated by activities at approximate basic prices, since all subsidies are treated as subsidies on products and included into calculation on the level of national economy.

Intermediate consumption at purchase prices is the value of goods and services, which are transformed, used and consumed in the production process.

Gross value added is the value of gross output less the value of intermediate consumption.

Gross domestic product at market prices is the value of all goods and services produced by resident units, i.e., the sum of gross value added by activities and taxes on products less subsidies on products.

In compilation of intermediate consumption by activities is included the value of financial intermediation services indirectly measured (FISIM) which increase level of harmonization of GDP compilation in line with European standards.

Methodology

Production approach - Current prices

Gross value added calculation at current prices is mostly based on annual financial reports (Income statements and Statistical annex) of enterprises and other legal entities and results from regular statistical surveys.

The data quality of annual financial reports was checked and partially corrected on the basis of data from statistical surveys in agriculture, industry, construction, wholesale and retail trade, tourism, transport and other statistics. Additionally, it was used administrative data obtained from Central Bank of Montenegro, Tax authorities, Customs administration and Ministry of Finance.

The used data were adjusted according to the requirements of ESA 2010 methodology, while in certain cases particularly estimation were made on the basis of available data.

Constant prices

GDP calculation by production approach is also done at constant prices. For activity Agricultural, forestry and fishing compilation at constant prices is done by double deflation method and for all other activities calculation is done by applying single extrapolation method.

Potrošna metoda - tekuće cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi u tekućim cijenama zasniva se na podacima iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, Ministarstva finansija i socijalnog staranja, Centralne banke Crne Gore, Uprave javnih prihoda.

Za obračun lične potrošnje domaćinstava korišćeni su podaci iz redovnih istraživanja Uprave za statistiku, kao i iz različitih administrativnih i ostalih raspoloživih izvora. Korišćena je COICOP klasifikacija na četvrtom nivou. Za obračun lične potrošnje domaćinstava primijenjen je metod Robnih tokova (Commodity flow approach) koji predstavlja balans svih tokova roba i usluga proizvedenih i uvezenih na jednoj strani i korišćenih i izvezenih na drugoj strani.

Podaci o izdacima države izračunati su na osnovu podataka Ministarstva finansija i socijalnog staranja, kao i Završnog računa budžeta Crne Gore. Individualna potrošnja države obuhvata rashode za obrazovanje, zdravstvo, socijalnu zaštitu, sport, kulturu i rekreaciju. Ostali rashodi države predstavljaju kolektivnu potrošnju (opšte javne službe, vojna i civilna odbrana sa ministarstvom, stambeno-komunalni poslovi i sl.).

Bruto investicije u osnovna sredstva obračunate su na osnovu metode Robnih tokova (Commodity flow approach), korišćenjem podataka iz redovnih statističkih istraživanja i finansijskih iskaza privrednih društava.

Podaci o izvozu i uvozu roba i usluga zasnivaju se na podacima Bilansa plaćanja Centralne banke Crne Gore.

Stalne cijene

Obračun BDP-a po potrošnoj metodi urađen je i u stalnim cijenama. Na osnovu raspoloživih podataka obračun je izvršen u stalnim cijenama primjenom metode ekstrapolacije za potrošnu kategoriju Potrošnja države, a za sve ostale potrošne kategorije obračun u stalnim cijenama je izvršen primjenom metode deflacije.

Expenditure approach - Current prices

The GDP compilation by expenditure approach at current prices is based on the data from regular statistical surveys of MONSTAT, Ministry of Finance, Central Bank of Montenegro, Customs administration and Tax authorities.

Final consumption expenditure of households was calculated on the basis of data from regular statistical surveys of MONSTAT as well as on data from various administrative sources. COICOP classification on 4-digit level is applied. Commodity flow approach is used for estimation of final consumption expenditure of households which represent balance of all goods and services flows that are produced and imported from one side and used and exported on the other side.

Data on Government expenditures were based on data from Ministry of Finance and Budgetary Report of Montenegro. Individual government final consumption includes expenditures on education, health, social security and welfare and sport, culture and recreation. Remained expenditures of the government are related to collective consumption (general public services, military and civil defence with ministry, residential and communal services, etc).

Gross fixed capital formation data are compiled by Commodity flow approach and using data from regular statistical surveys and financial reports of enterprises.

Data on exports and imports of services are based on the Balance of Payment data of Central Bank of Montenegro.

Constant prices

GDP calculation by expenditure approach is also done at constant prices. On the basis of available data it is carried out extrapolation method for expenditure component: Government final consumption expenditure and for others expenditure components calculation is done by applying deflation method

6 – 1. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMAGROSS OUTPUT BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES

hilj. EUR

thous. EUR

KD	2019			NACE-Rev.2
	Bruto vrijednost proizvodnje <i>Gross output</i>	Intermedijalna potrošnja <i>Intermediate consumption</i>	Bruto dodata vrijednost <i>Gross Value Added</i>	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	519 596	203 055	316 541	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	114 360	52 601	61 760	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	588 081	404 010	184 071	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	351 854	200 634	151 220	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	120 892	37 715	83 178	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	1 315 175	996 881	318 294	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	1 125 944	506 119	619 826	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	463 300	262 757	200 543	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	778 268	391 977	386 290	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	325 320	144 264	181 055	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	313 524	126 968	186 556	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	381 992	107 983	274 009	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	363 711	210 108	153 603	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	217 775	114 164	103 611	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	488 966	156 881	332 085	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	211 081	29 729	181 352	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	253 066	86 452	166 613	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	171 868	100 822	71 046	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	85 595	34 902	50 693	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	8 190 369	4 168 023	4 022 346	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode			928 371	Taxes on products less subsidies on products
BDP (tržišne cijene)			4 950 717	GDP (market prices)

6 – 1. BRUTO VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U TEKUĆIM CIJENAMA,GROSS OUTPUT BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CURRENT PRICES,

/nastavak/

/continued/

KD	2020			NACE-Rev.2
	Bruto vrijednost proizvodnje <i>Gross output</i>	Intermedijalna potrošnja <i>Intermediate consumption</i>	Bruto dodata vrijednost <i>Gross Value Added</i>	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	515 578	199 364	316 214	Agriculture, forestry and fishing
Vađenje rude i kamena	115 604	49 492	66 112	Mining and quarrying
Prerađivačka industrija	512 370	340 329	172 041	Manufacturing
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	373 729	219 695	154 034	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl. aktivnosti	110 127	32 771	77 356	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Građevinarstvo	1 109 536	855 201	254 335	Construction
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	995 939	453 690	542 249	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Saobraćaj i skladištenje	328 091	180 335	147 756	Transportation and storage
Usluge pružanja smještaja i ishrane	229 040	146 220	82 820	Accommodation and food service activities
Informisanje i komunikacije	286 174	119 745	166 428	Information and communication
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	303 953	125 995	177 958	Financial and insurance activities
Poslovanje nekretninama	373 062	107 537	265 525	Real estate activities
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	342 390	181 955	160 435	Professional, scientific and technical activities
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	127 345	51 198	76 147	Administrative and support service activities
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	494 809	167 355	327 454	Public administration and defense; compulsory social security
Obrazovanje	212 832	23 597	189 235	Education
Zdravstvo i socijalna zaštita	276 442	92 306	184 136	Human health and social work activities
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	149 475	85 922	63 554	Arts, entertainment and recreation
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	72 067	28 309	43 758	Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	Activities of extraterritorial organizations and bodies
UKUPNO	6 928 564	3 461 015	3 467 548	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvode			718 005	Taxes on products less subsidies on products
BDP (tržišne cijene)			4 185 553	GDP (market prices)

6 – 2. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO KATEGORIJAMA
POTROŠNJE U TEKUĆIM CIJENAMAGDP BY EXPENDITURE APPROACH
AT CURRENT PRICES

mil. EUR

mil. EUR

	Finalna potrošnja <i>Final consumption expenditure</i>		Bruto investicije u osnovna sredstva <i>Gross fixed capital formation</i>	Promjene zaliha <i>Changes in inventories</i>	Izvoz roba i usluga <i>Exports of goods & services</i>	Uvoz roba i usluga <i>Imports of goods & services</i>	Bruto domaći proizvod <i>Gross Domestic Product</i>
	lična potrošnja <i>Households</i>	potrošnja države <i>Government</i>					
2016	3 035,1	775,5	978,5	53,8	1 605,4	2 494,0	3 954,2
2017	3 215,5	792,2	1 157,4	141,9	1 765,0	2 772,9	4 299,1
2018	3 424,6	862,9	1 363,9	124,3	1 999,3	3 111,9	4 663,1
2019	3 533,6	881,1	1 351,8	231,3	2 170,7	3 217,9	4 950,7
2020	3 399,7	946,0	1 166,1	139,2	1 088,1	2 553,6	4 185,6

6 – 3. BRUTO DODATA VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U STALNIM CIJENAMAGROSS VALUE ADDED BY NACE Rev. 2 AND GROSS
DOMESTIC PRODUCT AT CONSTANT PRICES

hilj. EUR

thous. EUR

KD	Bruto dodata vrijednost 2019 <i>Gross Value Added 2019</i>	Struktura % <i>Structure %</i>	NACE-Rev.2
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	307 086	6,3	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Vađenje rude i kamena	57 297	1,2	<i>Mining and quarrying</i>
Prerađivačka industrija	183 931	3,8	<i>Manufacturing</i>
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	149 799	3,1	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i sl, aktivn,	80 156	1,7	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Građevinarstvo	299 999	6,2	<i>Construction</i>
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	613 534	12,6	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Saobraćaj i skladištenje	202 921	4,2	<i>Transportation and storage</i>
Usluge pružanja smještaja i ishrane	372 581	7,7	<i>Accommodation and food service activities</i>
Informisanje i komunikacije	178 086	3,7	<i>Information and communication</i>
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	187 468	3,9	<i>Financial and insurance activities</i>
Poslovanje nekretninama	273 352	5,6	<i>Real estate activities</i>
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	165 792	3,4	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	107 987	2,2	<i>Administrative and support service activities</i>
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	319 127	6,6	<i>Public administration and defense; compulsory social security</i>
Obrazovanje	177 584	3,7	<i>Education</i>
Zdravstvo i socijalna zaštita	167 735	3,5	<i>Human health and social work activities</i>
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	79 026	1,6	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	51 857	1,1	<i>Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use</i>
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	<i>Activities of extraterritorial organizations and bodies</i>
UKUPNO	3 975 317	81,9	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizv,	877 274	18,1	Taxes on products less subsidies on products
BDP	4 852 591	100,0	GDP

**6 – 3. BRUTO DODATA VRIJEDNOST PROIZVODNJE PREMA KD2010
I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
U STALNIM CIJENAMA, hilj. EUR**
**GROSS VALUE ADDED BY NACE Rev. 2
AND GROSS DOMESTIC PRODUCT
AT CONSTANT PRICES, thous EUR**

/nastavak/

/continued/

KD	Bruto dodata vrijednost 2020 <i>Gross Value Added 2020</i>	Struktura % <i>Structure %</i>	NACE-Rev.2
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	320 141	7,6	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Vađenje rude i kamena	65 229	1,6	<i>Mining and quarrying</i>
Prerađivačka industrija	168 591	4,0	<i>Manufacturing</i>
Snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	148 889	3,6	<i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Snabdijevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	75 965	1,8	<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Građevinarstvo	261 106	6,2	<i>Construction</i>
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	525 654	12,5	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Saobraćaj i skladištenje	162 028	3,9	<i>Transportation and storage</i>
Usluge pružanja smještaja i ishrane	98 809	2,4	<i>Accommodation and food service activities</i>
Informisanje i komunikacije	169 951	4,1	<i>Information and communication</i>
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	182 358	4,3	<i>Financial and insurance activities</i>
Poslovanje nekretninama	267 487	6,4	<i>Real estate activities</i>
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	145 779	3,5	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	79 739	1,9	<i>Administrative and support service activities</i>
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	316 061	7,5	<i>Public administration and defense; compulsory social security</i>
Obrazovanje	183 166	4,4	<i>Education</i>
Zdravstvo i socijalna zaštita	159 794	3,8	<i>Human health and social work activities</i>
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	68 841	1,6	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Ostale uslužne djelatnosti, Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode robu i usluge za sopstvene potrebe	44 854	1,1	<i>Other service activities, Activities of households as employers; undifferentiated goods and services-producing activities of households for own use</i>
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela	<i>Activities of extraterritorial organizations and bodies</i>
UKUPNO	3 444 442	82,1	TOTAL
Porezi na proizvode minus subvencije na proizvod.	748 474	17,9	Taxes on products less subsidies on products
BDP	4 192 916	100,0	GDP

**6 – 4. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO KATEGORIJAMA
POTROŠNJE U STALNIM CIJENAMA**
**GDP BY EXPENDITURE APPROACH
AT CONSTANT PRICES**

mil. EUR

mil. EUR

	Finalna potrošnja <i>Final consumption expenditure</i>		Bruto investicije u osnovna sredstva <i>Gross fixed capital formation</i>	Promjene zaliha <i>Changes in inventories</i>	Izvoz roba i usluga <i>Exports of goods & services</i>	Uvoz roba i usluga <i>Imports of goods & services</i>	Bruto domaći proizvod <i>Gross Domestic Product</i>
	lična potrošnja <i>Households</i>	potrošnja države <i>Government</i>					
2016	3 048,1	707,5	1 019,1	-90,3	1 630,7	2 552,7	3 762,3
2017	3 154,5	764,8	1 161,7	129,7	1 634,2	2 704,2	4 140,7
2018	3 363,1	842,0	1 327,0	127,5	1 886,7	3 029,1	4 517,4
2019	3 529,5	871,4	1 340,6	192,3	2 115,3	3 196,5	4 852,6
2020	3 369,4	888,0	1 190,3	180,5	1 136,5	2 571,8	4 192,9